

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2010

Μάθημα: Λατινικά

Ημερομηνία : Τετάρτη, 9 Ιουνίου 2010

Ωρα εξέτασης: 11:00 – 13:00

ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ
ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΤΑ (7) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(Μονάδες 50)

	<u>Μον.</u>
I. Cum Accius ex urbe Roma Tarentum venisset, ubi Pacuvius grandi iam aetate recesserat, devertit ad eum.	5
Accius, qui multo minor natu erat, tragoediam suam, cui «Atreus» <u>nomen</u> est, ei <u>desideranti</u> legit.	5
Tum Pacuvius dixit sonora quidem esse et grandia quae scripsisset, sed videri tamen ea <u>sibi</u> duriora et acerbiora.	6
«Ita est» inquit Accius «ut dicis; neque id me sane paenitet; meliora enim <u>fore</u> spero, quae deinceps scribam.	6
Nam quod in pomis est, idem esse aiunt in ingeniis: quae dura et acerba nascuntur, post fiunt mitia et iucunda».	6
(Λατινικά Λυκείου, XXVII)	
ΣΥΝΟΛΟ	28

<p>II. Sapientem nec paupertas nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperitos avertunt et praecipites agunt.</p>	Mov. 5
<p>Tu <u>illum</u> premi putas malis? Utitur!</p>	2
<p>Non ex ebore tantum Phidias sciebat facere <u>simulacra</u>; ex aere quoque faciebat.</p>	4
<p>Si marmor illi obtulisses, si viliores materiam, fecisset tale, quale ex illa fieri optimum posset.</p>	5
<p>Eodem <u>modo</u> sapiens virtutem, si licebit, in divitiis explicabit, si minus, in paupertate; si poterit, <u>in patria</u>, si minus, in exilio.</p> <p style="text-align: right;">(Λατινικά Λυκείου, XXXIX)</p>	6
ΣΥΝΟΛΟ	22

1. (α) Να μεταφέρετε τους κλιτούς τύπους του πιο κάτω αποσπάσματος στον αντίθετο αριθμό:

Sapientem nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperitos avertunt

Sapientes nec dolores prohibent, nec ea res, quae imperitum avertit

(8x0.5 = Μονάδες 4)

- (β) Να γράψετε τις πιο κάτω λέξεις στην ονομαστική ενικού:

me, pomis, ebore, materiam

ego, pomum, ebur, materia

(4x 0.5 = Μονάδες 2)

2. Να τρέψετε τους πιο κάτω τύπους των ρημάτων, σύμφωνα με την οδηγία που υπάρχει δίπλα στον καθένα (εκεί όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο):

- *venisset*: στον αντίστοιχο τύπο του ενεστώτα και παρατατικού στην ίδια φωνή
veniat, veniret
- *videri*: στο γ' πρόσωπο ενικού της οριστικής ενεστώτα και παρατατικού στην ίδια φωνή
videtur, videbatur
- *spero*: στο β' πρόσωπο ενικού της οριστικής μέλλοντα και παρακειμένου στην ίδια φωνή
sperabis, speravisti
- *nascuntur*: στο απαρέμφατο ενεστώτα και μέλλοντα
nasci, nascitura esse
- *agunt*: στη μετοχή ενεστώτα και μέλλοντα στην ίδια φωνή (ονομαστική ενικού θηλυκού γένους)
agens, actura
- *premi*: στο γ' πρόσωπο πληθυντικού της οριστικής ενεστώτα και παρακειμένου στην ίδια φωνή
premuntur, pressi sunt

(12x0.5 = Μονάδες 6)

3. Να γράψετε τους άλλους βαθμούς (μονολεκτικούς τύπους) των πιο κάτω επιθέτων διατηρώντας αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος:

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
bona	<i>meliora</i>	optima
vilem	<i>viliorem</i>	vilissimam

(4x0.5 = Μονάδες 2)

4. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις πιο κάτω λέξεις (είναι υπογραμμισμένες στα διδαγμένα κείμενα για μετάφραση):

nomen: υποκείμενο στο *est*

desideranti: αιτιολογική μετοχή συνημμένη στο *ei*

sibi: δοτική προσωπική (του κρίνοντος προσώπου) στο *videri*

fore: ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο *spero*

illum: υποκείμενο στο *premi*

simulacra: αντικείμενο στο *facere*

modo: αφαιρετική του τρόπου

in patria: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο

(8x0.5 = Μονάδες 4)

5. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις πιο κάτω προτάσεις:

(α) *Cum Accius ex urbe Roma Tarentum venisset*

είδος: δευτερεύουσα χρονική πρόταση (0.25 Μονάδες)

εισαγωγή: με τον ιστορικό/διηγηματικό *cum* (0.25 Μονάδες)

εκφορά: με υποτακτική υπερσυντελικού (*venisset*) (0.5 Μονάδες)

αιτιολόγηση εκφοράς: επειδή εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*devertit*)

(0.5 Μονάδες)

ακολουθία των χρόνων: εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν (0.5 Μονάδες)

(Μονάδες 2)

(β) *ut dicis*

είδος: απλή παραβολική

αιτιολόγηση εκφοράς: εκφέρεται με οριστική (*dicis*), γιατί δηλώνει την πραγματική/αντικειμενική παραβολή/σύγκριση

(2x0.5 = Μονάδες 1)

(γ) Να αναγνωρίσετε τον πιο κάτω υποθετικό λόγο (υπόθεση, απόδοση, εκφορά, σημασία) και να τον μετατρέψετε έτσι ώστε να δηλώνει υπόθεση δυνατή ή πιθανή:

Si marmor illi obtulisses ... fecisset tale

υπόθεση: **Si ... obtulisses** (0.25 Μονάδες)

απόδοση: **fecisset** (0.25 Μονάδες)

εκφορά:

υπόθεση: **Si + υποτακτική υπερσυντελικού** (0.5 Μονάδες)

απόδοση: **υποτακτική υπερσυντελικού** (0.5 Μονάδες)

σημασία: **αντίθετο του πραγματικού στο παρελθόν** (0.5 Μονάδες)

Μετατροπή: **Si obferas...faciat** (2x0.5 = 1 Μονάδες)

(Μονάδες 3)

6. (α) Να μετατρέψετε στο πιο κάτω απόσπασμα την παθητική σύνταξη σε ενεργητική:

Tu illum premi putas malis?

Tu illum premere putas mala?

(3x1 = Μονάδες 3)

(β) Να μετατρέψετε στο πιο κάτω απόσπασμα τον ευθύ λόγο σε πλάγιο με εξάρτηση από το *Ille dixit*:

Accius devertit ad eum

Ille dixit Accium devertisse ad eum

(2x1= Μονάδες 2)

(γ) Να μετατρέψετε στο πιο κάτω απόσπασμα τον πλάγιο λόγο σε ευθύ:

Tum Pacuvius dixit sonora quidem esse

Pacuvius dixit: «**sonora quidem sunt**».

(Μονάδες 1)

7. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά:

Agesilaus Lacedaemonius a Xenophonte laudatus est. mos erat a maioribus Lacedaemoniis traditus, ut duos haberent semper reges, nomine magis quam imperio, ex familiis Procli et Eurysthenis, qui Spartaes reges fuerunt. mortuus erat Agis rex, frater Agesilai: filium reliquerat. quem ille natum non agnoverat, eundem moriens suum esse dixerat.

(Cornelius Nepos, *Agesilaus* 1,1-2,4 - διασκευή)

Λεξιλόγιο:

laudo,1 = επαινώ, εγκωμιάζω

Proclus -i = Πρόκλος

Agis -idis = Άγισ

frater -tris = αδελφός

agnosco,3 = αναγνωρίζω

	<u>Μον.</u>
Ο Αγησίλαος ο Λακεδαιμόνιος εγκωμιάστηκε από τον Ξενοφώντα.	1
Ήταν έθιμο/συνήθεια που παραδόθηκε στους Λακεδαιμόνιους από τους προγόνους/μεγαλύτερους τους, ώστε να έχουν πάντα δύο βασιλείς, στο όνομα μάλλον παρά στην εξουσία, από τις οικογένειες του Πρόκλου και του Ευρυσθένη, οι οποίοι ήταν βασιλείς της Σπάρτης.	5
Πέθανε ο βασιλιάς Άγισ, ο αδελφός του Αγησίλαου. Άφησε ένα γιο. Αυτόν εκείνος όταν γεννήθηκε δεν είχε αναγνωρίσει, πεθαίνοντας είχε πει ότι αυτός ήταν δικός του.	4
ΣΥΝΟΛΟ	10

8. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά:

Όταν ήταν ύπατος ο Καίσαρας, στη Ρώμη ζούσαν πολλοί, όχι μόνο σοφοί αλλά και ένδοξοι άντρες. Αυτοί με τη δύναμη του πνεύματος και του σώματος μπόρεσαν να κάνουν την πόλη τους πολύ μεγάλη.

(Μονάδες 10)

	<u>Μον.</u>
Caesare consule ¹	1
Romae multi vivebant,	2
non solum sapientes sed etiam clari viri.	2
Hi ² vi ingenii ³ et corporis	2
urbem suam maximam facere potuerunt.	3
ΣΥΝΟΛΟ	10

ΤΕΛΟΣ

¹ Cum Caesar consul esset

² Qui

³ animi/mentis